

Socialnämnden 2022-06-15

Återrapportering – arbete med att höja den generella språkkunskapen inom vård och omsorg

Ärende

Socialnämnden beslutade vid sammanträdet den 15 december 2021 i § 124 att ge förvaltningen i uppdrag att återkomma med hur språkkunskaperna generellt kunde höjas inom all vård- och omsorg. Socialförvaltningen återkom med en redovisning kring detta i § 26 vid sammanträdet i mars 2022. Socialnämnden beslutade vid detta sammanträde att socialförvaltningen skulle lämna ytterligare en rapport vid sammanträdet i juni 2022.

I tjänsteutlåtandet redovisar Socialförvaltningen pågående samt planerade språkstödande aktiviteter samt arbetet med att höja kraven på medarbetares kompetensnivå i förfrågningsunderlag för hemtjänsten. Uppgifter från avtalsuppföljning 2022 indikerar att andelen medarbetare med bristande språkkunskap minskat inom hemtjänsten sedan föregående uppföljning.

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden noterar till protokollet redovisningen om de åtgärder som vidtagits och planeras för att höja den generella språk kunskapen inom vård och omsorg.

Bakgrund

I avtalsuppföljningar 2021 inom hemtjänst, vård- och omsorgsboende samt Medicinskt ansvarig sjuksköterskas tillsyn av hälso- och sjukvård inom vård- och omsorg 2021 framkommer att det finns utmaningar med språkkunskaper inom uppföljda/tillsynade verksamheter. Verksamheterna har ett ständigt pågående arbete med att på olika sätt säkerställa att de erbjuder god vård och omsorg, där medarbetarnas språkkunskaper är en del.

Brister i medarbetares språkkunskaper är en nationell utmaning inom äldreomsorgen varför Regeringen har tillfört riktade statsbidrag som stöd till att både öka språkkunskaperna samt utbildningsnivån.

Maria Boman Trajer

Socialförvaltningens utredning

Avtalsuppföljningar

I avtalsuppföljningar avseende bostad med särskild service enligt LSS samt boenden inom socialpsykiatri, har uppföljning av språkkunskaper varit en del. I dessa verksamheter framkommer inte samma utmaningar avseende bristande språkkunskap som inom äldreomsorgen, varför satsningar på språkstödande insatser främst fokuseras till äldreomsorgen.

Inom hemtjänsten framkommer en positiv utveckling i 2022 års avtalsuppföljning avseende medarbetarnas språkkunskaper. Andelen med bristande språkkunskap har minskat vilket kan härröras till att personalstyrkan återgått till ett normalläge efter pandemin och restriktioner men också till genomförda utbildningssatsningar. Avtalsuppföljning för vård- och omsorgsboende kommer att ske hösten 2022, uppföljning av språkkunskaperna ingå då som ett fokusområde.

Nya krav och uppdatering av förfrågningsunderlag

Socialstyrelsen beskriver i sina allmänna råd om *grundläggande kunskaper hos personal som arbetar i socialtjänstens omsorg om äldre* (SOSFS 2011:12) att utöver formell utbildningsnivå ska medarbetarna ha tillräckliga kunskaper i svenska för att förstå, tala, läsa och skriva svenska i enlighet med de allmänna råden. I upphandlingar inom äldreomsorgen hänvisas kraven på medarbetarnas kompetensnivå till SOSFS 2011:12. Kraven på utbildningsnivån har uppdateras och beskrivs i (HSLF-FS 2021:107). De nya kraven gäller införandet av Skolverkets nationella yrkespaket för undersköterska och gäller from 2022-02-01. Kunskapen i svenska språket är som tidigare, motsvarande gymnasienivå.

Utöver den uppdaterade utbildningsnivån för undersköterskor har Regeringen beslutat om införande av fast omsorgskontakt inom hemtjänsten samt skyddad titel för undersköterska. De nya och uppdaterade kraven medför ett behov av att uppdatera förfrågningsunderlaget för hemtjänsten, vilket beräknas kunna ske under hösten 2022.

Kompetensutveckling

Socialförvaltningen har sedan 2021 erbjudit det språkstödande utbildningsverktyget Lingio där medarbetare inom vård- och omsorg tränar yrkes-svenska genom en app. Appen innehåller olika moment där användaren examineras för att gå vidare till nästa nivå. Målsättningen är att erbjuda ett lättgängligt verktyg för språkstöd till så många medarbetare som möjligt.

Maria Boman Trajer

Uppföljning/utvärdering har skett både i verksamheterna och av socialförvaltningen. Responsen är positiv varför förvaltningen förlänger licensavtalet.

Inom uppdraget att utveckla hemtjänsten har socialförvaltningen utarbetat ett kompetensutvecklingsprogram där en av delarna är att stärka språkkunskapen. Hemtjänstutförarna erbjudas att utbildar 1-2 medarbetare till språkkombud, dessa kommer efter utbildningen fungera som språkstöd, studiehandledare till sina arbetskollegor när det gäller dokumentation, genomförandeplaner men också i olika utbildningar. Utbildningskonceptet kommer även att erbjudas till vård- och omsorgsboende som är geografiskt belägna i kommunen.

Genom utbildningssatsningarna kan socialförvaltningen erbjuda språkstödande insatser på både individuell och verksamhetsnivå. Förvaltningen planerar även att utreda förutsättningarna för att, i samverkan med utbildningsförvaltningen erbjuda centralt språkstöd i form av SFI-lärare för stötta verksamheterna inom äldreomsorgen.

Egen regis språksatsningar

Egen regis verksamheter har infört arbetsprov i samband med rekrytering. I arbetsprovet testas bl.a. sökandes läs-, hör- och skrivförmåga genom olika övningar. För att säkerställa en likvärdig bedömning av resultaten har de tagit fram ett gemensamt bedömningsverktyg. Verksamhetschefer uppger att det varit ett stöd i rekrytering då de uppmärksammat bristande språkkunskap i ett tidigt skede. Vidare ska alla medarbetare inom egen regi under 2022 genomföra två språkförstärkande utbildningar: grundkurs i yrkessvenska och yrkessvenska inom äldreomsorgen. Utbildningarna examineras och kräver godkänt innan man kan gå vidare i utbildningen. Verksamhetscheferna har via en lärplattform, kontroll på medarbetarnas deltagande. Utvärdering av utbildningssatsningen kommer att ske både på verksamhets- och ledningsnivå.

Konsekvenser för barn och unga

Vård och omsorg inom äldreomsorgen berör vanligtvis inte frågor som avser barn och unga. Biståndsbeslut som avser hemtjänst enligt Socialtjänstlagen SoL har dock en målgrupp från 18 år och livet ut. Det innebär att även att unga personer och personer som har minderåriga barn kan vara aktuella inom äldreomsorgen. Ur barnens perspektiv är det viktigt att kunna kommunicera med personer som kommer till deras hem för att hjälpa en förälder som drabbats av sjukdom eller tillfällig funktionsnedsättning.

Maria Boman Trajer

Ekonomiska konsekvenser

Socialförvaltningens satsningar på språkstödjande aktiviteter finansieras genom statsbidragen Äldreomsorgslyftet, God och nära vård och Säkerställa en god vård och omsorg.

Britt-Marie Ekström, socialdirektör

Handlingar i ärendet

Tjänsteutlåtande: Återrapportering av aktiviteter för höjd språkkunskap inom vård- och omsorg